

Vår dato:
13.10.2014

Deres dato:

Vår referanse:
2014/5433

Deres referanse:
NOU 2014:5

Kunnskapsdepartementet

Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Høringsuttalelse: NOU 2014:5 MOOC til Norge. Nye digitale læringsformer i høyere utdanning.

Universell arbeider på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet som nasjonal pådriver for universell utforming, inkluderende læringsmiljø og utdanningsinstitusjonenes læringsmiljøutvalg (LMU) i høyere utdanning. Universell er lokalisert til NTNU i Trondheim, og har alle utdanningsinstitusjoner som målgruppe.

Universell har lest innstillingen fra MOOC-utvalget om MOOC og liknende tilbud (heretter bare betegnet MOOC) til Norge med stor interesse. Vi vil gi utvalget honnør for en svært ryddig og grundig innføring i fenomenet MOOC, og ser rapporten som en pedagogisk og tydelig redegjørelse for samlebetegnelsen og merkevaren MOOC.

Universells høringsuttalelse er vedlagt.

Med vennlig hilsen

Kjetil Knarlag
Leder

Vedlegg:

NOU 2014:5 MOOC til Norge. Nye digitale læringsformer i høyere utdanning. Høringsuttalelse fra Universell

---

*Nasjonal pådriver i høyere utdanning: Inkluderende læringsmiljø – LMU – Universell utforming

Postadresse
Universell
NTNU
Kolbjørn Hejes vei 4
7491 Trondheim

Org.nr. NTNU: 974 767 880
E-post: kontakt@universell.no
www.universell.no

Saksbehandler
Kjetil Knarlag
Tlf: +47 73 55 06 80
Mobil: +47 977 100 21
E-post: kjetil.knarlag@ntnu.no

NOU 2014:5 MOOC til Norge. Nye digitale læringsformer i høyere utdanning. Høringsuttalelse fra Universell.

Universell gir MOOC-utvalget takk for innsikt og inspirasjon gjennom rapporten *NOU 2014:5 MOOC til Norge*. Rapporten bidrar til å øke kompetansen om digital læring i høyere utdanning, noe vi ser som nødvendig for at satsingen på MOOC skal lykkes.

MOOC representerer en interessant utvikling innen nettbasert og digitalisert læring. Vi ser det som svært positivt at denne undervisningsformen identifiserer tiltak som kan bidra til bedre utnyttelse og utvikling av et digitalt læringsmiljø. Dette vil komme alle studenter til nytte.

Universell ble av MOOC-utvalget invitert til å gi innspill på i hvilken grad og på hvilke måter MOOC kan styrke inkludering i og tilgjengeliggjøring av høyere utdanning, og om det ligger noen utfordringer knyttet til dette. Vi er svært fornøyd med at utvalget i innstillingen har tatt inn mange av våre innspill. Utvalget slår fast at MOOC vil "(...) styrke både tilgangen til og kvaliteten på høyere utdanning for studenter med nedsatt funksjonsevne, forutsatt at det gjøres på riktig måte, og at det tas hensyn til mangfoldet i studentmassen i den videre utviklingen". Dette er et syn Universell støtter fullt ut.

Universell støtter utvalgets definisjon av MOOC, og ideen om at MOOC kan oppfattes som et fenomen i endring. Vi tror også at debatten rundt MOOC er med på å videreutvikle skjæringsfeltet mellom pedagogikk og teknologi i utdanningen. Dette vil medføre et sterkere fokus på pedagogiske virkemidler i form av nye undervisnings- og evalueringsformer. Dette kan komme til uttrykk ved at ideer fra MOOC dras inn i den økende digitaliseringen av høyere utdanning, både som "blended learning" og som rene digitale læringsformer uten tilstedeværelse på campus. Vi tror utviklingen vil komme alle studenter til gode, men at både ny pedagogikk og økt bruk av teknologi vil være spesielt positivt for mange studenter med nedsatt funksjonsevne som i dag har utfordringer med tradisjonelle undervisnings- og vurderingsformer. Vi tror den videre utviklingen rundt MOOC vil bane vei for enda mer fleksible studieløp, noe som kan redusere barrieren et fulltidsstudium kan være for mange som er usikre på arbeidskapasitet og gjennomføringsevne.

Om demokratisering, inkludering og universell utforming

I innstillingen blir MOOC presentert som en faktor for økt demokratisering av utdanning. I innstillingen er det lagt vekt på underrepresenterte grupper i høyere utdanning, som blant annet av økonomiske og sosiokulturelle årsaker har dårligere tilgang enn andre til høyere utdanning. I tråd med dette mener vi at MOOC kan føre til økt grad av *inkludering* og mer likestilte muligheter til å ta utdanning for mennesker med nedsatt funksjonsevne. MOOC kan således oppfylle både formålsparagrafen i «Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven» (DTL), samt "FN-konvensjonen om rettigheter for mennesker med nedsatt funksjonsevne", artikkel 24 (Lik rett til utdanning).

Utvalgets innstilling er helt tydelig når det gjelder krav til universell utforming av både *portaler, plattformen og innholdsproduksjon* i det videre arbeidet, og ser universell utforming både som et kvalitetsbegrep (kapittel 10) og et begrep når det gjelder infrastruktur (kapittel 11). Universell

støtter dette på det sterkeste, og vil fremheve at MOOC *må* utvikles i tråd med prinsippene for universell utforming, slik at nye digitale læringsformer ikke medfører nye barrierer for den enkelte.

Et viktig punkt når det gjelder innholdsproduksjon berører dette med opphavsrett. Vi ser behovet for å beskytte materiell mot urettmessig deling og piratkopiering, men vil samtidig påpeke at alt materiell som beskyttes i henhold til opphavsretten, må gjøres tilgjengelig for bruk ved hjelp av hjelpemiddelteknologi (talesyntese, leselist mv.). Dette er en viktig forutsetning for at digitalt materiell skal kunne være universelt utformet.

Vi støtter også tanken om at det avsettes nasjonale midler til utvikling av både en nasjonal portal og en nasjonal plattform for MOOC. Dette vil etter vår mening øke muligheten for at det blir produkter av høy kvalitet, og det øker også sannsynligheten for at disse blir universelt utformet.

Universell registrerer at når det gjelder valget av plattform og produksjon av innhold, så er ansvaret for gjennomføring lagt som anbefalinger til universitets- og høgskolesektoren, uten at det er beregnet tilleggskostnader ved dette. Universell vil gjøre oppmerksom på at frem til nå har universitets- og høgskolesektoren vært unntatt fra den eksplisitte plikten i DTL § 14 (IKT-paragrafen) med tilhørende forskrift. Vi antar at opplæring og utdanning i løpet av kort tid vil inkluderes i gjeldende lov- og forskrift, men om det ikke skjer må Kunnskapsdepartementet understreke hva som ligger i kravet til et universelt utformet (herunder digitalt) læringsmiljø (jf. UHL § 4-3). Vi ser dette som helt nødvendig for at intensjonen utvalget har i sin innstilling skal kunne oppfylles.

Et annet viktig poeng er at universell utforming av IKT og digitale læringsressurser i høyere utdanning er et kunnskapsfelt som krever spesiell innsikt, og hvor kunnskapen om mål og virkemidler i dag er begrenset. Vi mener det vil være behov både for opplæring av systemeiere, bestillere, utviklere og innholdsprodusenter om man skal nå målet om et universelt utformet digitalt læringsmiljø for alle. Vi er usikre på om det vil være sterke nok drivkrefter i universitets- og høgskolesektoren til å sikre dette i det daglige arbeidet, og ber at departementet tar hensyn ved å avsette ekstra ressurser til dette.

Behov for kunnskap

I innstillingen anbefaler MOOC-utvalget at det satses stort på kunnskapsutvikling på flere områder tilknyttet nye digitale læringsformer. Universell støtter utvalget i at den videre utviklingen må bygge på kunnskap, og vil understreke at det også er et behov for mer kunnskap om hvordan underrepresenterte grupper kan dra nytte av digitaliseringen. All forskning viser at høyere utdanning øker sjansen for sysselsetting og deltakelse i arbeidslivet for de som har funksjonsnedsettelse, men vi vet for lite om hvordan nye pedagogiske metoder og en ny digital hverdag vil slå ut for spesielt utsatte grupper. Universell anbefaler at også dette perspektivet tas med i et fremtidig analysearbeid om effekten av MOOC og liknende tilbud.

Om dokumentasjon av oppnådd kompetanse

Innstillingen har viet stor plass til hvordan MOOC på ulikt vis kan tilpasses dagens utdanningssystem i Norge. Universell ser at det er mye som må på plass før MOOC kan få en naturlig plass i utdanningssystemet, og vi antar at dette er spørsmål som andre bør gi gode svar på. Men vi mener at ordninger for innpassing, godskriving, fritak og kvalitetssikring må på plass, for å at ulike former for MOOC kan bli et tilbud for studentene inn og gjennom høyere utdanning. Bare på den måten kan det demokratiske og inkluderende perspektivet i MOOC få effekt. For utsatte og underrepresenterte grupper kan MOOC være en vei både inn i og gjennom høyere utdanning, og gi kjærkommen erfaring og nye perspektiv til bruk i videre utdanningsløp og i overgangen til arbeidslivet. I tråd med dette støtter vi også utvalgets tanker om at MOOC bør innlemmes i forbindelse med vurderingen av realkompetanse ved opptak til høyere utdanning.

Universell ser MOOC som et godt verktøy til å få flere studenter med nedsatt funksjonsevne til å kunne ta deler av studiet ved universiteter i utlandet. Av flere årsaker er det svært få studenter med funksjonsnedsettelse som reiser ut i løpet av studiet, og MOOC kan representere et godt tilbud til disse. Det forutsetter igjen at man finner gode løsninger for hvordan slik utdanning innpasses i det norske utdanningssystemet.

Med vennlig hilsen

Kjetil Knarlag
Prosjektleder